

ਬਲੂ ਪਾਜੀ

Baloo Paaji 2 (Gurmukhi + Latin)

+ 10 Indian scripts Including Latin

A perfect blend of pointy paws in a coat of fur, Baloo is an affable display typeface by Ek Type. Available in nine Indian scripts along with a Latin counterpart, the family is Unicode compliant and libre licensed.

Baloo is a multiple weight, distinctive heavy spurless design with a subtle tinge of playfulness and all the bare necessities of type. Carefree yet confident, warm yet entertaining, sprightly yet intelligible, Baloo infuses life everywhere it goes.

To use the font for websites, please visit:
<https://fonts.google.com>

To download source files, please visit:
<https://github.com/EkType/Baloo2-Variable>

To download fonts, please visit:
www.ektype.in

The Baloo project develops nine separate fonts with unique local names. Each font supports one Indic subset plus Latin, Latin Extended, and Vietnamese.

Designed by:

Baloo (Devanagari): Sarang Kulkarni.
Baloo Bhai (Gujarati): Supriya Tembe, Noopur Datye.
Baloo Bhaijaan (Urdu): Devika Bhansali
Baloo Bhaina (Odia): Manish Minz, Shuchita Grover.
Baloo Chettan (Malayalam): Maithili Shingre.
Baloo Da (Bengali): Noopur Datye.
Baloo Paaji (Gurumukhi): Shuchita Grover.
Baloo Tamma (Kannada): Divya Kowshik.
Baloo Tammudu (Telugu): Omkar Shende.
Baloo Thambi (Tamil): Aadarsh Rajan.
Baloo (Latin) is collaboratively designed by Ek Type.

Type design assistance and
font engineering by Girish Dalvi.

Ek Type

www.ektype.in

ക

Baloo
Thambi
Tamil+
Latin

ق

Baloo
Bhaijaan
Urdu+
Latin

ಠ

Baloo
Tamma
Kannada+
Latin

ఱ

Baloo
Tammudu
Telugu+
Latin

ല

Baloo
Chettan
Malayalam+
Latin

ନ

ળ

Baloo
Bhai
Gujarati+
Latin

ꣳ

Baloo
Latin

थ

Baloo
Da
Bangla+
Latin

ଧ

Baloo
Bhaina
Odia+
Latin

ਖ

Baloo
Paaji
Gurmukhi+
Latin

द

Baloo
Devanagari+
Latin

Ek Type

क

ਅਆਇਈਉਊਏਐਓਅੰਕਖਗਘਙਚਛਜ
ਡਵਟਠਡਢਣਤਥਦਧਨਪਫਬਭਮਯਰਲਲ
ਵਸ਼ਸਹਖਗਜ਼ੜਫ।੦੧੨੩੪੫੬੭੮੯।ਕ੍ਖ੍
ਗ੍ਘ੍ਙ੍ਚ੍ਛ੍ਜ੍ਝ੍ਞ੍ਟ੍ਡ੍ਢ੍ਣ੍ਫ੍ਬ੍ਲ੍ੜ੍ਟ੍ਓ੧ਓ
!"#\$%&'::<=>?@[\\|}~¡¢£\$©«®±
µ¶¼½¾ÀÆÇÐäÑæèëöôÿąĞĤĶŒ↑◇
flΔfi∞≠(0123456789)ABCDE
FGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
ÀÆÈÌÑÔÖØÙÜǾàæëìñôöøùü
ĥĥĩĶŵŭīĴfUĠ%•†‡•¶£Ŧđ€ƒĜṚ
ƆⓉΩ⅓⅔⅕⅙⅚⅛⅜⅝⅞⅞⅞⅞⅞⅞⅞⅞
ĜĚĜĨŃŃŃŃĤŃØß₣₵₶₷₸₹ŁđŁŔŮœŁ

ਨਮਸਕਾਰ

ਮੈਂ ਬੇਸ਼ਕ ਇਸ ਜਗ ਤੇ ਹਰ ਦਮ ਹਸਦਾ ਅਤੇ ਹਸਾਂਦਾ ਹਾਂ
ਪਰ ਨਾ ਚਾਹ-ਸ਼ਿਕੰਜੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣਾ ਦਿਲ ਕੁੜਕਾਂਦਾ ਹਾਂ

ਅਨਾਰ

ਹਸਦੇ ਰਹੋ ਮਿਤਰੋ ਰੋਣ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਬਥੇਰੇ ਨੇ

**ਲੱਸੀ, ਆਲੂ ਟਿੱਕੀ, ਛੋਲੇ ਭਟੂਰੇ,
ਮੱਕੀ ਦੀ ਰੋਟੀ, ਜਲੇਬੀ, ਕੁਲਚਾ**

ਆਯੁਰਵੈਦ ਪਿਓ ਨੂੰ ਸਾਧਿਕ ਜਾਂ ਸਤਵ-ਗੁਨੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਿਓ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਝ
ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਦਵਾਈਆਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਸਾਮੱਗਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਮਹਾ ਸਨੇਹਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਪਿੱਟਾ ਦੂਸ਼ਾ ਦੇ ਕਾਰਨ
ਹੋਏ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਲਈ ਪੀ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਫਾਰਮੂਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਿਓ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਬ੍ਰਹਮੀ ਘੜਾ, ਇੰਦ੍ਰਕਾਂ ਘੜਾ, ਫਾਲ ਘੜਾ ਆਦਿ। ਅੱਠ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਪਿਓ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ
ਕਲਾਸਿਕ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮਨੁੱਖੀ ਛਾਤੀ ਦੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਬਣੇ ਪਿਓ ਅਤੇ ਗਾਂ ਦੇ ਪਿਓ ਦਾ ਮੁਥਾਰਕ ਹੋਣਾ ਹੈ। - ਪਿਓ

ਬੰਟੀ ਦਾ ਢਾਬਾ, ਬਠਿੰਡਾ. ੧੫੧੦੦੧

Paratha

ਜਲੰਧਰ, ਪੰਜਾਬ | 31.326°N 75.576°E

Spices were among the most demanded and expensive products available in Europe in the Middle Ages, the most common being black pepper, cinnamon, cumin, nutmeg, ginger and cloves. The most exclusive one was saffron, used as much for its vivid yellow-red color as for its flavor & medicinal properties.

ਸ਼ਲਗਮ

After a good meal one can forgive anybody, even one's own relatives.

FENUGREEK

ਕਣਕ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫਸਲ ਹੈ, ਜੋ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਉਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੱਕੀ ਤੋਂ ਬਾਦ ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਦੂਸਰੀ ਵੱਡੀ ਅਨਾਜ ਫਸਲ ਗਿਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤੀਸਰੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਚੌਲ ਦੀ ਫਸਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਕਣਕ ਅਨਾਜ ਆਟਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਮਨਭਾਉਂਦਾ ਖਾਣਾ ਹੈ, ਜਾਨਵਰ ਖੁਰਾਕ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀਅਰ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਗ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਛਿਲਕਾ ਵਖਰਾ ਕਰਕੇ ਛਾਣਬੂਰਾ ਪੀਹ ਕੇ ਵੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਣਕ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਹਰੇ ਜਾਂ ਸੁੱਕੇ ਚਾਹੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। - ਕਣਕ / ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਕੀਪੀਡੀਆ

੩/੪ ਕੱਪ ਉੜਦਾ ਦਾਲ, ੧ ਪੱਤ-ਗੋਬੀ,
੪ ਲਸਣ ਦਾ ਲੱਕੜ, ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ

ਕੁੜੀ ਮੁੰਡਾ ਲੱਲੂ, ਕੀਂ ਕਰੇਗਾ ਬਲੂ

Baloo Paaji Book

ਕੁੜੀ ਮੁੰਡਾ ਲੱਲੂ, ਕੀਂ ਕਰੇਗਾ ਬਲੂ

Baloo Paaji Medium

ਕੁੜੀ ਮੁੰਡਾ ਲੱਲੂ, ਕੀਂ ਕਰੇਗਾ ਬਲੂ

Baloo Paaji SemiBold

ਕੁੜੀ ਮੁੰਡਾ ਲੱਲੂ, ਕੀਂ ਕਰੇਗਾ ਬਲੂ

Baloo Paaji Bold

ਕੁੜੀ ਮੁੰਡਾ ਲੱਲੂ, ਕੀਂ ਕਰੇਗਾ ਬਲੂ

Baloo Paaji Heavy

8.5/12 pt Baloo Paaji Book

ਮਾਤਸੁਕਾ ਐਟ ਅਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ 2002 ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ, ਬਹੁਤੀਆਂ ਸੁਤੰਤਰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਡਲ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦੱਖਣੀ ਮੈਕਸੀਕੋ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 9,000 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕੋ ਪਾਲਣ-ਪੋਸਣ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਮੱਕੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਅਧਿਐਨ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਮੱਕੀ ਦੇ ਕਿਸਮ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੇ ਉੱਚ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਹਨ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੱਕੀ ਵੀ ਫੈਲ ਗਈ। ਇਹ ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਮਾਡਲ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹੈ ਜੋ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੱਕੀ ਨੇ ਨੀਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੇ ਹਾਈਲੈਂਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ। ਪਾਲਤੂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੱਕੀ ਦੇ ਪੌਦੇ ਸਿਰਫ 25 ਮਿਲੀਮੀਟਰ (1 ਇੰਚ) ਲੰਬੇ ਮੱਕੀ ਦੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਕ ਪ੍ਰਤੀ ਪੌਦਾ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਨ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਸੈਂਕੜੇ ਨਕਲੀ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੱਕੀ ਦੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਪੌਦੇ ਲਗਾਏ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਪੌਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਕਈ ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ / ਇੰਚ ਲੰਬੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਿਕਸ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਲੰਬਸ ਦੀਆਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੀ ਦਹਾਕੇ ਬਾਅਦ ਸਪੇਨ ਵਿੱਚ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਟਲੀ, ਪੱਛਮੀ ਅਫਰੀਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰ

10/14 pt Baloo Paaji Book

ਮਾਤਸੁਕਾ ਐਟ ਅਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ 2002 ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ, ਬਹੁਤੀਆਂ ਸੁਤੰਤਰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਡਲ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦੱਖਣੀ ਮੈਕਸੀਕੋ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 9,000 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕੋ ਪਾਲਣ-ਪੋਸਣ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਮੱਕੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਅਧਿਐਨ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਮੱਕੀ ਦੇ ਕਿਸਮ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੇ ਉੱਚ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਹਨ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੱਕੀ ਵੀ ਫੈਲ ਗਈ। ਇਹ ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਮਾਡਲ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹੈ ਜੋ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੱਕੀ ਨੇ ਨੀਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੇ ਹਾਈਲੈਂਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ। ਪਾਲਤੂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੱਕੀ ਦੇ ਪੌਦੇ ਸਿਰਫ 25 ਮਿਲੀਮੀਟਰ (1 ਇੰਚ) ਲੰਬੇ ਮੱਕੀ ਦੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਕ ਪ੍ਰਤੀ ਪੌਦਾ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਨ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਸੈਂਕੜੇ ਨਕਲੀ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੱਕੀ ਦੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਪੌਦੇ ਲਗਾਏ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਪੌਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਕਈ ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ / ਇੰਚ ਲੰਬੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਿਕਸ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਲੰਬਸ ਦੀਆਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੀ ਦਹਾਕੇ ਬਾਅਦ ਸਪੇਨ ਵਿੱਚ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ

8.5/12 pt Baloo Paaji Medium

ਮਾਤਸੁਕਾ ਐਟ ਅਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ 2002 ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ, ਬਹੁਤੀਆਂ ਸੁਤੰਤਰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਡਲ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦੱਖਣੀ ਮੈਕਸੀਕੋ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 9,000 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕੋ ਪਾਲਣ-ਪੋਸਣ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਮੱਕੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਅਧਿਐਨ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਮੱਕੀ ਦੇ ਕਿਸਮ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੇ ਉੱਚ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਹਨ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੱਕੀ ਵੀ ਫੈਲ ਗਈ। ਇਹ ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਮਾਡਲ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹੈ ਜੋ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੱਕੀ ਨੇ ਨੀਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੇ ਹਾਈਲੈਂਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ। ਪਾਲਤੂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੱਕੀ ਦੇ ਪੌਦੇ ਸਿਰਫ 25 ਮਿਲੀਮੀਟਰ (1 ਇੰਚ) ਲੰਬੇ ਮੱਕੀ ਦੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਕ ਪ੍ਰਤੀ ਪੌਦਾ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਨ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਸੈਂਕੜੇ ਨਕਲੀ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੱਕੀ ਦੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਪੌਦੇ ਲਗਾਏ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਪੌਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਕਈ ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ / ਇੰਚ ਲੰਬੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਿਕਸ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਲੰਬਸ ਦੀਆਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੀ ਦਹਾਕੇ ਬਾਅਦ ਸਪੇਨ ਵਿੱਚ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਟਲੀ, ਪੱਛਮੀ

10/14 pt Baloo Paaji Medium

ਮਾਤਸੁਕਾ ਐਟ ਅਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ 2002 ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ, ਬਹੁਤੀਆਂ ਸੁਤੰਤਰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਡਲ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦੱਖਣੀ ਮੈਕਸੀਕੋ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 9,000 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕੋ ਪਾਲਣ-ਪੋਸਣ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਮੱਕੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਅਧਿਐਨ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਮੱਕੀ ਦੇ ਕਿਸਮ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੇ ਉੱਚ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਹਨ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੱਕੀ ਵੀ ਫੈਲ ਗਈ। ਇਹ ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਮਾਡਲ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹੈ ਜੋ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੱਕੀ ਨੇ ਨੀਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੇ ਹਾਈਲੈਂਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ। ਪਾਲਤੂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੱਕੀ ਦੇ ਪੌਦੇ ਸਿਰਫ 25 ਮਿਲੀਮੀਟਰ (1 ਇੰਚ) ਲੰਬੇ ਮੱਕੀ ਦੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਕ ਪ੍ਰਤੀ ਪੌਦਾ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਨ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਸੈਂਕੜੇ ਨਕਲੀ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੱਕੀ ਦੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਪੌਦੇ ਲਗਾਏ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਪੌਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਕਈ ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ / ਇੰਚ ਲੰਬੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਿਕਸ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਲੰਬਸ ਦੀਆਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੀ ਦਹਾਕੇ ਬਾਅਦ ਸਪੇਨ ਵਿੱਚ

Source : <https://pa.wikipedia.org/wiki/ਮੱਕੀ>

10/14 pt Baloo Paaji SemiBold

ਮਾਤਸੂਕਾ ਐਟ ਅਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ 2002 ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ, ਬਹੁਤੀਆਂ ਸੁਤੰਤਰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਡਲ ਦੀ ਬਜਾਇ ਦੱਖਣੀ ਮੈਕਸੀਕੋ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 9,000 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕੋ ਪਾਲਣ-ਪੋਸਣ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਮੱਕੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਅਧਿਐਨ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਮੱਕੀ ਦੇ ਕਿਸਮ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੇ ਉੱਚ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਹਨ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੱਕੀ ਵੀ ਫੈਲ ਗਈ। ਇਹ ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਮਾਡਲ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹੈ ਜੋ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੱਕੀ ਨੇ ਨੀਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੇ ਹਾਈਲੈਂਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧਿਆ ਹੋਇਆ। ਪਾਲਤੂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੱਕੀ ਦੇ ਪੌਦੇ ਸਿਰਫ 25 ਮਿਲੀਮੀਟਰ (1 ਇੰਚ) ਲੰਬੇ ਮੱਕੀ ਦੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਕ ਪ੍ਰਤੀ ਪੌਦਾ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਨ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਸੈਂਕੜੇ ਨਕਲੀ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੱਕੀ ਦੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਕਈ ਪੌਦੇ ਲਗਾਏ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਪੌਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਕਈ ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ / ਇੰਚ ਲੰਬੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਿਕਸ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਲੰਬਸ

12/17 pt Baloo Paaji SemiBold

ਮਾਤਸੂਕਾ ਐਟ ਅਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ 2002 ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ, ਬਹੁਤੀਆਂ ਸੁਤੰਤਰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਡਲ ਦੀ ਬਜਾਇ ਦੱਖਣੀ ਮੈਕਸੀਕੋ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 9,000 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕੋ ਪਾਲਣ-ਪੋਸਣ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਮੱਕੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਅਧਿਐਨ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਮੱਕੀ ਦੇ ਕਿਸਮ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੇ ਉੱਚ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਹਨ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੱਕੀ ਵੀ ਫੈਲ ਗਈ। ਇਹ ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਮਾਡਲ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹੈ ਜੋ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੱਕੀ ਨੇ ਨੀਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੇ ਹਾਈਲੈਂਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧਿਆ ਹੋਇਆ। ਪਾਲਤੂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੱਕੀ ਦੇ ਪੌਦੇ ਸਿਰਫ 25 ਮਿਲੀਮੀਟਰ (1 ਇੰਚ) ਲੰਬੇ ਮੱਕੀ ਦੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਕ ਪ੍ਰਤੀ ਪੌਦਾ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਨ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਸੈਂਕੜੇ ਨਕਲੀ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੱਕੀ ਦੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਕਈ ਪੌਦੇ ਲਗਾਏ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਪੌਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਕਈ ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ / ਇੰਚ ਲੰਬੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਿਕਸ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਲੰਬਸ ਦੀਆਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ

21/26 pt Baloo Paaji Bold

ਮਾਤਸੂਕਾ ਐਟ ਅਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ 2002 ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ, ਬਹੁਤੀਆਂ ਸੁਤੰਤਰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਡਲ ਦੀ ਬਜਾਇ ਦੱਖਣੀ ਮੈਕਸੀਕੋ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 9,000 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕੋ ਪਾਲਣ-ਪੋਸਣ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਮੱਕੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਅਧਿਐਨ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਮੱਕੀ ਦੇ ਕਿਸਮ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੇ ਉੱਚ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਹਨ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੱਕੀ ਵੀ ਫੈਲ ਗਈ। ਇਹ ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ

Source : <https://pa.wikipedia.org/wiki/ਮੱਕੀ>

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਉਗਾਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਉੱਨਤ ਕਿਸਮਾਂ.

ਮਾਤਸੂਕਾ ਐਟ ਅਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ 2002 ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ, ਬਹੁਤੀਆਂ ਸੁਤੰਤਰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਡਲ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦੱਖਣੀ ਮੈਕਸੀਕੋ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 9,000 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕੋ ਪਾਲਣ-ਪੋਸਣ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਮੱਕੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਅਧਿਐਨ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਮੱਕੀ ਦੇ ਕਿਸਮ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੇ ਉੱਚ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਹਨ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੱਕੀ ਵੀ ਫੈਲ ਗਈ। ਇਹ ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਮਾਡਲ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹੈ ਜੋ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੱਕੀ ਨੇ ਨੀਲੇ